

ВИСНОВОК

**експертної комісії Міністерства освіти і науки України
за результатами проведення акредитаційної експертизи
з підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр»
з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
у Національному університеті «Києво-Могилянська академія»**

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 13.06.2018 р. №1176-л, відповідно п.4 Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 р. № 978 «Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах», з метою проведення чергової акредитаційної експертизи підготовки бакалаврів за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» експертна комісія у складі:

голови комісії – Дем'янишин Василь Григорович, професор кафедри фінансів імені С.І. Юрія Тернопільського національного економічного університету, доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України;

члена комісії – Сокиринська Ірина Геннадіївна, завідувач кафедри фінансів Національної металургійної академії України, кандидат економічних наук, доцент,

у період з 25.06.2018 р. по 27.06.2018 р. включно, розглянула подану акредитаційну справу та провела на місці експертизу освітньої діяльності Національного університету «Києво-Могилянська академія» з підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Експертна комісія, керуючись державними вимогами до проведення акредитації у процесі розгляду поданої акредитаційної справи, детально ознайомилась з кадровим, навчально-методичним, матеріально-технічним, інформаційним та іншим ресурсним забезпеченням освітнього закладу та прийшла до наступного висновку.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

1. Загальна характеристика Національного університету «Києво-Могилянська академія» і напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Національний університет «Києво-Могилянська академія» (НаУКМА) є спадкоємцем найстарішого вищого навчального закладу України і Центрально-Східної Європи – Києво-Могилянської Академії, яка була утворена на базі Київської братської школи, заснованої 15 жовтня 1615 р.

У 1817 р. Києво-Могилянська академія була перетворена на Київську Духовну семінарію, яка з 1819 р. набула статусу Київської духовної академії, але навчальний заклад припинив своє існування у 1918 р.

У 1991 р. розпорядженням Голови Верховної Ради України Києво-Могилянська академія відроджена як університет «Києво-Могилянська академія», який з 1994 р. набув статусу Національного університету згідно з Указом Президента України. З дня свого відродження Університет, спираючись на вітчизняні традиції й здобутки міжнародного досвіду, активно розбудовує інноваційну модель вищої освіти в Україні, інтегровану у світову систему.

Основним освітнім принципом НаУКМА є концепція вільного творчого навчання (Liberal Arts Education), яка передбачає участь студента у формуванні свого навчального плану, вибір студентом навчальних дисциплін, сертифікатних програм та програми MINOR, трирівневу систему вищої освіти, підвищення ролі самостійної роботи студента.

У 2005 р. на запрошення Асоціації Європейських університетів НаУКМА підписав Magna Charta і став повноправним членом Асоціації Європейських університетів – представницької організації європейських університетів і національних рад ректорів.

Керівництво Національним університетом «Києво-Могилянська академія» з 2014 року здійснює Президент НаУКМА – Андрій Анатолійович Мелешевич.

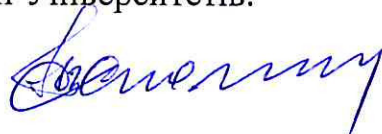
Вища освіта: юридичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка (1984 р.), доктор філософії (PhD) (1998 р.), доцент (1998 р.), професор (2011 р.), Заслужений юрист України (2015 р.).

Наукові інтереси стосуються порівняльного конституційного права, міжнародного захисту прав людини, політичних наслідків конституційного законодавства, виборчого права, політичних партій та виборів, питання переходу до демократії та демократичної консолідації, судів та правоохоронних органів в країнах перехідного періоду.

НаУКМА співпрацює зі 142-ма університетами 35 країн світу. У середньому 20% студентів беруть участь у міжнародних проектах: літніх школах, конференціях, стажуванні тощо. В університеті діють спільні навчальні програми з закордонними університетами, які дозволяють отримати два дипломи – НаУКМА та університету-партнера програми.

НаУКМА є членом: Асоціації Європейських Університетів; Асоціації університетів країн чорноморського регіону; Міжнародної асоціації президентів університетів (IAUP); Європейської асоціації міжнародної освіти (EAIE), а також підписантом Великої Хартії Університетів.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

Університет має IV – найвищий – рівень акредитації. На 6 факультетах, у Докторській школі та аспірантурі навчаються більше 4 тис. студентів, докторантів та аспірантів. У НаУКМА діють 22 бакалаврські та 27 магістерських програм, а також 15 ліцензованих освітньо-наукових та 8 експериментальних PhD програм, 73% викладачів НаУКМА мають ступінь доктора та кандидата наук; переважна їх більшість мають досвід навчання, стажування чи викладання за кордоном.

Згідно зі Стратегією розвитку НаУКМА на 2015-2025 рр. Університет розбудовується як науково-освітній центр, тому дослідження та наукова робота є вагомим складовою навчального процесу. Загалом 33 кафедри, 31 науковий центр та лабораторія, понад 3000 вибіркових курсів дозволяють кожному студенту визначитися з колом своїх наукових інтересів і максимально повно реалізувати їх.

Підготовка бакалаврів за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» здійснюється кафедрою фінансів (випускова), яка заснована у 2001 р. та входить до складу факультету економічних наук (ФЕН), створеного у серпні 2000 р. на базі Департаменту економічних наук НаУКМА.

Якісний склад працівників кафедри фінансів відповідає вимогам IV рівня акредитації. На кафедрі, станом на 01.09.2017 р. працює – 30 викладачів (19 штатних), з них: 7 професорів, д.е.н. (4 штатних), 10 доцентів, к.е.н. (9 штатних), 11 кандидатів наук, ст. викл. (4 штатних), 1 старший викладач (б/с), 1 асистент (б/с), зокрема на кафедрі фінансів з 2017 р. працює на штатній основі всесвітньо відомий науковець, професор, PhD, випускник Гарвардського університету – Віт Юніор Іра Девід.

З моменту започаткування кафедри фінансів очолює визнаний науковець – доктор економічних наук, професор, відмінник освіти, заслужений діяч науки та техніки України Лук'яненко Ірина Григорівна.

Одним з головних пріоритетів кафедри є поєднання навчально-виховного процесу із активною науково-дослідною роботою. Викладачі, які працюють на кафедрі фінансів є не тільки авторами чисельних монографій, підручників, навчальних посібників, методичних матеріалів, авторських свідоцтв, наукових статей у відомих вітчизняних та західних престижних виданнях, а й керівниками та учасниками вітчизняних та західних наукових проектів та міжнародних грантів.

Для якісної підготовки бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» на кафедрі створено всі умови: сформовано висококваліфікований науково-педагогічний колектив, до складу якого входять і іноземні викладачі; розбудовано відповідну матеріально-технічну базу з урахуванням сучасних вимог та нових інформаційних технологій; всі дисципліни, що викладаються кафедрою, повністю забезпечено навчально-методичними матеріалами, по окремим предметам розроблено WEB-сторінки дисциплін, а активна міжнародна співпраця, участь у фундаментальних та прикладних наукових дослідженнях, чисельних міжнародних проектах, грантах, стажуваннях мотивує викладачів кафедри фінансів постійно підвищувати свій професійний рівень.

Отже, Національний університет «Києво-Могилянська академія» має всі юридичні підстави для здійснення освітньої діяльності, всі показники напряму

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» відповідають встановленим нормативам та вимогам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.

Експертна комісія засвідчила наявність і достовірність у НаУКМА належним чином оформлених документів, що забезпечують правові основи діяльності навчального закладу. Структура навчального закладу в повній мірі забезпечує підготовку бакалаврів за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит». Для якісної підготовки фахівців у НаУКМА створено всі умови: сформовано науково-педагогічний колектив, який за якісними показниками відповідає всім вимогам і нормативам; створена відповідна матеріально-технічна база з урахуванням сучасних вимог; ведеться робота з покращення навчально-методичного забезпечення навчального процесу, що створює перспективи розвитку університету та спеціальності.

2. Формування та динаміка змін контингенту студентів

Формуванню контингенту бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що акредитується, сприяють усі види діяльності НаУКМА. Важливим чинником у цьому є поширення інформації про досягнення членів академічної спільноти у галузі освіти, науки, досліджень, громадській діяльності. Вагому роль у цьому процесі відіграють як Підготовче відділення НаУКМА, так і відділ з питань прийому, профорієнтації абітурієнтів та працевлаштування студентів.

Поширенню інформації про можливості навчання у НаУКМА, зокрема сприяє і активна участь співробітників відділу та стажерів-студентів у освітніх форумах та виставках для абітурієнтів. Діє проект «Амбасадор НаУКМА», метою якого є виступи студентів НаУКМА у школах з розповідями-презентаціями про переваги та особливості навчання в НаУКМА.

Допомагають профорієнтації абітурієнтів Дні відкритих дверей, коли майбутні вступники, батьки, вчителі можуть ознайомитись з особливостями навчання у НаУКМА, поспілкуватись з представниками усіх кафедр, співробітниками підготовчих курсів, дізнатись про всі тонкощі вступу та зміни у вступній компанії НаУКМА, а також почути думку випускників НаУКМА щодо необхідних професійних навичок, важливих для досягнення успіху в майбутній професії. Як результат, це призводить до високого вступного конкурсу серед сильних талановитих абітурієнтів, так наприклад, у:

2014 р. – поданих заяв на бакалаврську програму кафедри фінансів 676; найвищий рейтинг конкурсного балу ЗНО – 704,5; конкурс на бюджет – 16 осіб/на 1 місце;

2015 р. – поданих заяв на бакалаврську програму кафедри фінансів 1232, найвищий рейтинг конкурсного балу ЗНО – 206,7; конкурс на бюджет – 35 осіб/на 1 місце;

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

2016 р. – поданих заяв на бакалаврську програму кафедри фінансів 623, найвищий рейтинг конкурсного балу ЗНО – 188, конкурс на бюджет – 17 осіб/на 1 місце;

2017 р. – поданих заяв на бакалаврську програму кафедри фінансів 488, найвищий рейтинг конкурсного балу ЗНО – 200; конкурс на бюджет – 9 осіб/на 1 місце.

Формування контингенту бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що акредитується, здійснювалось згідно з ліцензованим обсягом – 75 осіб (очна форма навчання).

Показники формування контингенту студентів і динаміка змін контингенту наведені у таблицях 2.1, 2.2.

Таблиця 2.1

**Показники формування контингенту студентів
за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»,
з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
у Національному університеті «Києво-Могилянська академія»**

№ п/п	Показник	Роки		
		2015	2016	2017
1.	Ліцензований обсяг підготовки (очна форма)*	75	75	75
2.	Прийнято на навчання, всього (осіб)			
	• денна форма	75	68	75
	в т.ч. за держзамовленням:			
	• заочна форма	-	-	-
	в т.ч. за держзамовленням			
	• нагороджених медалями, або тих, що отримали диплом з відзнакою	н/д	н/д	30
	• переможців Всеукраїнської олімпіади або конкурсу МАН	6	2	4
3.	Подано заяв на одне місце за денною формою навчання	16,4	10	7
4.	Конкурс абітурієнтів на місця державного			
	• очна форма	35	17	9

Таблиця 2.2

**Динаміка змін контингенту студентів
по денній формі навчання
за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
у галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»,
Національного університету «Києво-Могилянська академія»**

№ п/п	Назва показника	Роки															
		2014-2015				2015-2016				2016-2017				2017-2018 * станом на 21.06.2018 р.			
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1	Всього студентів на спеціальності	73	61	56	26	76	72	59	56	69	70	67	58	75	63	61	54
2	Кількість студентів, яких відраховано (всього): в т.ч.	1	-	2	5	8	3	3	4	4	6	6	4	1	2	-	4
	– за невиконання навчального плану	1	-	1	4	6	1	3	4	1	5	5	4	-	1	-	4
	– за грубі порушення дисципліни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	– у зв'язку з переведенням до інших ВНЗ	-	-	-	-	1	2	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-
	– за власним бажанням	-	-	1	1	1	-	-	-	2	1	1	-	-	1	-	-
3	Кількість студентів, яких переведено: (всього): в т.ч.																
	– на старші курси	70	59	51	-	62	67	55	-	61	60	58	-				-
	– на інші спеціальності	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-				-
4	Кількість студентів, яким надано академічну відпустку	2	2	3	1	6	2	1	3	4	4	3	2	2	4	5	1
5	Кількість студентів, яких поновлено на навчання	-	3	2	3	-	1	-	1	-	-	2	5	-	1	-	3

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

Отже, контингент студентів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» формується з числа абітурієнтів з високими показниками успішності. Для збереження контингенту студентів у Національному університеті «Києво-Могилянська академія» та на факультеті економічних наук, зокрема, здійснюються систематичні заходи щодо забезпечення належних умов надання освітніх послуг та якості навчання, що відповідають найкращим вітчизняним та міжнародним стандартам, потребам ринку праці України, а також вирішенню питань безперервності та ступеневості підготовки.

Експертна комісія констатує, що формування контингенту здійснювалося у повній відповідності з ліцензованим обсягом. Під час експертизи було перевірено документообіг приймальної комісії НаУКМА щодо формування контингенту. Встановлено, що склад, структура та строки роботи приймальної комісії, підготовки наказів з руху контингенту відповідають чинному законодавству.

Експертна комісія відзначає, що організація прийому та формування контингенту студентів у НаУКМА проводиться відповідно до чинного законодавства. Організаційний рівень роботи приймальної комісії, профорієнтаційної роботи та виховної роботи відповідає чинним вимогам законодавства, а показники діяльності відповідають критеріям акредитації.

НаУКМА здійснює на належному рівні формування контингенту здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти та державним вимогам до акредитації.

3. Зміст підготовки фахівців за освітнім ступенем «бакалавр» з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Навчальний процес підготовки освітнього рівня бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки: 6.030508 «Фінанси і кредит», що акредитується, здійснюється як система дидактично й методично оформлених дисциплін і орієнтується на державні галузеві стандарти; регламентується Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах; Освітньою концепцією НаУКМА; Стратегічним планом розвитку НаУКМА; Положенням про навчання у НаУКМА; Освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»; Освітньо-професійною програмою; Структурно-логічною схемою та Навчальним планом підготовки фахівців за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит».

Перелік дисциплін у навчальних планах відповідає освітньо-професійній програмі. Навчальний план випускного у 2018 р. курсу затверджено Вченою радою НаУКМА, протокол №12 від 27.02.2014 р.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

У навчальному плані відображено логічну послідовність викладання нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, конкретні форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми та засоби підсумкового контролю.

Нормативний компонент змісту освіти бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що складається з циклу нормативних початкових дисциплін та практики, орієнтується на державні стандарти освіти.

Вибірковий компонент – складається з циклу професійної та практичної підготовки, а також дисциплін вільного вибору студента та формується і затверджується Національним університетом «Києво-Могилянська академія».

Особливістю навчального процесу фахової підготовки фахівців з фінансів НаУКМА є орієнтація на концепцію Liberal Art Education, що передбачає формування індивідуального навчального плану для кожного бакалавра з урахуванням його фахових інтересів, перспектив самовдосконалення та розвитку особистісних здібностей.

Успішне засвоєння студентами навчальної програми за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» дозволяє отримати сучасні знання та практичні навички, необхідні для роботи як на вітчизняному, так і західних високо конкурентних ринках праці, що, зокрема, підтверджено і сертифікацією Міжнародної інституції CFA (Chartered Financial Analyst) щодо відповідності навчального процесу бакалаврської програми за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» світовим стандартам якості.

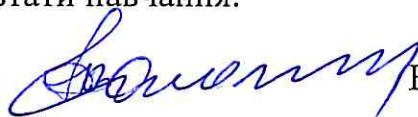
Атестація здобувачів за освітнім ступенем «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» здійснюється у формі прилюдного захисту кваліфікаційної роботи та комплексного кваліфікаційного екзамену за фахом. Обсяг освітньої програми бакалавра за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС.

Експертна комісія констатує, що всі дисципліни навчального плану підготовки бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що акредитується, забезпечені навчальними і робочими навчальними програмами; навчально-методичними комплексами дисциплін (НМКД). Всі види практик та атестація забезпечені відповідними програмами і методичними рекомендаціями щодо їх проведення.

Перевірка комплектів навчально-методичної документації та НМКД під час акредитаційної експертизи показала, що вони відповідають державним вимогам з акредитації.

Відповідно до навчального плану за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» розроблено пояснювальну записку, у якій зазначається найменування спеціальності, рівень освіти, спеціалізація і освітня програма, форма навчання, загальний обсяг і строк навчання та вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання. Зокрема, у пояснювальній записці зазначені дисципліни в розрізі компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти та програмні результати навчання.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

Експертна комісія зазначає, що випускова кафедра фінансів взаємодіє з кафедрами, що забезпечують підготовку студентів щодо засвоєння дисциплін на сучасному рівні. У навчальному процесі значна увага приділяється інтеграції навчання фахівців з наукою та практикою. При проведенні лекцій і практичних занять використовуються матеріали досліджень, що здійснюються колективами професорсько-викладацького складу кафедр НаУКМА. Протягом звітнього періоду робочі навчальні плани та робочі навчальні програми навчальних дисциплін виконані у повному обсязі.

Встановлено, що забезпеченість навчальних дисциплін навчальними та робочими навчальними програмами становить 100 %. Робочі програми відповідають нормативно-правовим актам з підготовки бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Висновок. Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що акредитується, забезпечений освітньо-професійною програмою, навчальним планом, які між собою узгоджені, відповідають державним вимогам, потребам ринку праці, забезпечують безперервність та ступеневість підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр», враховують можливість вибору дисциплін здобувачами. Вся документація затверджена в установленому порядку.

Комісія констатує, що зміст підготовки фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» у НаУКМА відповідає вимогам і забезпечує державну гарантію якості освітнього процесу.

4. Організаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу

Експертною комісією встановлено, що у своїй діяльності НаУКМА керується Конституцією України, чинним законодавством України, зокрема, законами України «Про вищу освіту», указами Президента України, постановами Верховної Ради України, актами Кабінету Міністрів України, Статутом університету, а також Стратегічним планом розвитку університету, Наказами та Положеннями НаУКМА тощо.

У НаУКМА здобуття вищої освіти здійснюється за державним замовленням та договором про надання освітніх послуг з юридичними та фізичними особами. Освітній процес побудований лише за однією формою навчання – денною, що дає змогу підтримувати якість навчання на високому рівні.

Основним освітнім принципом НаУКМА є концепція вільного творчого навчання, яка передбачає активну участь студентів у формуванні свого індивідуального навчального плану, вибір ними вибіркового навчального дисциплін.

Навчально-методичний відділ є структурним підрозділом НаУКМА, головне завдання якого є координація роботи всіх навчальних підрозділів у

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

плануванні й організації навчального процесу на рівні сучасних вимог, аналіз навчального процесу в університеті та його вдосконалення.

У НаУКМА з досвідчених викладачів університету сформовано Навчально-методичну комісію, яка приймає участь у розробці та обговоренні важливих Положень, що регламентують освітню діяльність в університеті з урахуванням нових напрямів реформування системи вищої освіти в Україні та статусу автономності університетів.

У 2016 р. створено Центр забезпечення якості освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія», який забезпечує внутрішній контроль якості в університеті, співпрацюючи з Комітетом з якості Вченої ради НаУКМА, Навчально-методичним відділом та різноманітними студентськими ініціативами.

З метою підвищення ефективності організації освітньої діяльності університету реалізовано концепцію вільного творчого навчання, яка передбачає участь студента у формуванні свого індивідуального навчального плану, вибір студентом навчальних дисциплін, можливість здобуття додаткової спеціалізації (minor) та опанування сертифікатних програм. З 2017 р. започатковано електронний запис на вибіркові дисципліни, запис студентів у групи та корекція індивідуальних навчальних планів (система автоматичного запису (САЗ)).

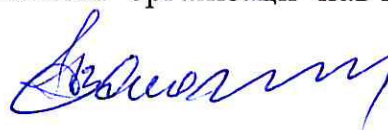
Специфіка організації навчального процесу в НаУКМА вимагає проведення розрахунку кількості ставок тричі на рік. Відповідно, тричі на рік кафедра фінансів корегує розрахунки обсягу навчальної роботи, планове навантаження професорсько-викладацького складу та даних до штатного розпису кафедри. Всі обрахунки кафедра робить в автоматизованій системі «ОРТІМА». Контроль за виконанням навчального навантаження викладачів кафедри здійснюється щомісяця, щосеместрово та за рік завідувачем кафедри, деканатом ФЕН, Навчально-методичним відділом НаУКМА.

Експертною комісією встановлено, що організація навчально-методичного процесу в НаУКМА здійснюється відповідно до Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Основних напрямів виховної роботи у вищих навчальних закладах; Національної доктрини розвитку освіти України в ХХІ столітті; інших нормативно-правових актів; державних стандартів та Положення про організацію освітнього процесу в НаУКМА у новій редакції (наказ №263 від 01.06.2017); Положення про самостійну роботу студентів НаУКМА (наказ №111 від 05.11.2012); Концепції внутрішнього забезпечення якості навчання і викладання (наказ №107 від 05.03.2018); Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА (наказ №112 від 07.03.2018), тощо.

Випускова кафедра фінансів проводить навчання на бакалаврській програмі з урахуванням сучасних освітніх та інформаційних технологій, активно запроваджуючи інтерактивні методи навчання, зокрема інноваційні технології системної динаміки при викладанні низки нормативних та вибіркового дисциплін, враховуючи у навчальному процесі результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу кафедри та її Міжнародних партнерів тощо.

Основними особливостями організації навчального процесу бакалаврів з

Голова експертної комісії

 В. Г. Дем'янишин

галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» слід вважати: використання в навчальному процесі інтерактивних методів, професійно-ситуаційного моделювання та принципів Liberal Art Education; сертифікацію Міжнародної інституції CFA (CFA Chartered Financial Analyst) щодо відповідності навчального процесу бакалаврської програми з напрямку підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» світовим стандартам якості; активну участь бакалаврів у Міжнародних програмах Мобільності з можливістю перезарахування відповідних дисциплін; викладання окремих дисциплін (за вибором студентів) англійською мовою. Особливий наголос у процесі навчання на бакалаврській програмі робиться на академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА.

Забезпечення навчального процесу з кожної дисципліни навчального плану характеризується двома елементами: навчально-методичним та сучасним інформаційним забезпеченням. Змістовна частина ключових дисциплін навчального плану повністю адаптована до програм відповідних дисциплін в зарубіжних університетах-партнерах.

Для кожної навчальної дисципліни бакалаврської програми за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» викладачами кафедри розроблено Навчально-методичний комплекс, який містить: навчальну програму курсу; робочий тематичний план; план лекційних занять; план та методичні рекомендації для проведення семінарських, практичних занять; методичні вказівки до виконання самостійної роботи; форми та методи контролю; питання для підготовки до екзамену/заліку; критерії оцінювання знань і вмінь студентів; умови визначення навчального рейтингу з дисципліни; список рекомендованої літератури.

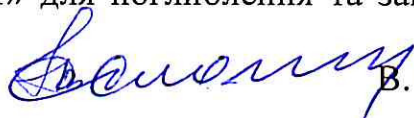
Навчально-методичний комплекс кожної дисципліни забезпечений методичними матеріалами на 100%, складений з урахуванням безперервної ступеневої підготовки здобувачів вищої освіти протягом всього періоду навчання, взаємозв'язку дисциплін, які викладаються на кафедрах та інтегрування дисциплін між кафедрами, **що відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.**

Для проведення практичних занять з фахових дисциплін використовується спеціальне програмне забезпечення. На основі навчальної програми дисципліни складається робочий тематичний план (РТП), який до початку семестру надсилається кожному студентові та розміщується на сайті.

Експертизою встановлено, що освітній процес підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» достатньою мірою забезпечений навчально-методичними розробками та сучасними інформаційними технологіями і відповідає вимогам надання освітніх послуг. Усе навчально-методичне забезпечення є авторськими розробками професорсько-викладацького складу НаУКМА.

Згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» для поглиблення та закріплення знань, а також їх

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

застосування на практиці, передбачено індивідуальне завдання навчально-дослідницького характеру – написання курсових робіт на 2 та 3 роках навчання. Тематика курсових робіт відповідає не тільки змісту і завданням профільних навчальних дисциплін, але й важливим та актуальним фінансово-економічним проблемам сьогодення, а також науковим напрямам досліджень, які формуються і розвиваються на кафедрі фінансів спільно з міжнародними партнерами та провідними інституціями України, зокрема з Національним банком України, Адміністрацією Президента України, Державним казначейством України, Міністерством фінансів України та низкою банківських установ, інвестиційних та консалтингових компаній, страхових компаній тощо. Методичні вказівки для підготовки курсових робіт за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» розміщуються на сайті кафедри: <http://finance.ukma.edu.ua/>

Виконання студентами НаУКМА програми підготовки бакалаврської програми завершується атестацією, відповідно до Положення про порядок створення, організацію і роботу екзаменаційної комісії в НаУКМА (наказ НаУКМА №232 від 25.05.2018 р.), Положення про кваліфікаційну (випускную) роботу студента НаУКМА (наказ НаУКМА №207 від 30.05.2016 р.).

Кваліфікаційна робота виконується на четвертому році навчання та є однією з форм проведення підсумкової атестації. Змістове наповнення та якість презентації отриманих результатів визначає рівень кваліфікації фахівця, його професійність та здатність до самостійного вирішення сучасних проблем фінансової науки та практики.

Методичні вказівки для підготовки та написання кваліфікаційних робіт за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» розміщено на сайті кафедри: <http://finance.ukma.edu.ua/>.

З 2017 року згідно з Положенням про порядок перевірки письмових робіт студентів НаУКМА на відповідність вимогам академічної доброчесності, всі роботи студентів перевіряються на плагіат.

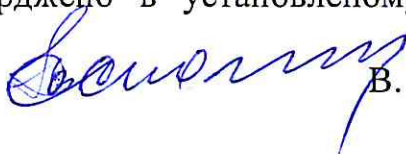
Відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» обрано змішаний варіант атестації випускників: захист випускної кваліфікаційної роботи та комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом.

Кафедрою фінансів розроблено та затверджено Програму Комплексного кваліфікаційного екзамену за фахом, яка складається з: порядку проведення, переліку програмних питань; типових розрахункових завдань, що виносяться на комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом; списку літератури для підготовки.

Комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом складається у письмовій формі та має на меті встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-професійної підготовки випускників вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра з галузі 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Навчально-методичне забезпечення атестації є в наявності, оформлено належним чином та затверджено в установленому порядку, що **відповідає**

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

державним вимогам.

Національний університет «Кієво-Могилянська академія», кафедра фінансів зокрема, приділяє значну увагу практичній підготовці фахівців освітнього ступеня бакалавр з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Організація та проходження практики здійснюється згідно Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів в Україні: Наказ Міністерства освіти і науки України №93 від 08.04.1993 р., Положення про організацію освітнього процесу в НаУКМА; Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України №563 від 01.08.2001 р.; Положення про практику студентів НаУКМА.

Практика студентів організовується відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво», за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» і передбачає **Практику з систем обробки соціально-економічної інформації (СОСЕІ)** – на 2 році навчання у 4д семестрі, яка згідно з Графіком навчального процесу проводиться паралельно з теоретичним навчанням у НаУКМА на факультеті інформатики кафедрою інформатики. Зміст та норми практики регламентуються Положенням про практику та навчальною програмою практики.

Проходження практики передбачає виконання практичних робіт з аналізу даних, обробки інформації за допомогою СКБД Access, а також проектування та розроблення власних інформаційних систем різноманітного призначення.

Навчально-професійна практика студентів є складовою частиною процесу підготовки бакалаврів. Вона організовується відповідно до навчального плану підготовки бакалаврів з галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» на 3 році навчання та проводиться згідно з Графіком навчального процесу на двох перших тижнях, після закінчення 6д семестру. Зміст та норми практики регламентуються Положенням про практику та навчальною програмою практики, які розміщуються на сайті кафедри: <http://finance.ukma.edu.ua/>.

Згідно положення про проведення практики Міністерства освіти України від 08.04.93 п.2.3 студенти можуть самостійно з дозволу кафедри обирати для себе місце проведення практики і пропонувати його для затвердження. Навчально-професійна практика за своєю формою є індивідуальною, а базами практики виступають фінансові установи та організації, підприємства різних форм власності, банківські установи, страхові компанії тощо.

Підсумки проведення навчально-професійної практики обговорюються на засіданні кафедри фінансів. Кафедра готує Звіт про проведення навчально-професійної практики та звітується перед деканатом ФЕН та навчально-методичним відділом НаУКМА.

Практична підготовка фахівців напряму підготовки, що акредитується забезпечена необхідними методичними матеріалами, що **відповідає державним вимогам.**

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

Організація контролю та оцінка якості знань і вмінь студентів НаУКМА здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в НаУКМА (наказ НаУКМА №263 від 01.06.2017); Положення НаУКМА «Критерії оцінювання знань студентів» (наказ НаУКМА №175 від 04.06.2014); Положення «Про рейтингову систему оцінювання знань» (наказ НаУКМА №177 від 13.04.2010); Концепції внутрішнього забезпечення якості навчання і викладання» (наказ НаУКМА №107 від 05.03.2018); «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти у НаУКМА» (наказ НаУКМА №112 від 07.03.2018).

Повнота виконання навчальних програм з напрямку підготовки контролюється навчально-методичним відділом.

Кожна дисципліна, яка вивчається студентами бакалаврської програми за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», забезпечена критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

З кожної навчальної дисципліни розроблені Правила оцінювання знань студентів, які встановлюють систему балів, що отримує студент у процесі виконання усіх видів навчальних робіт та контрольних заходів, критерії оцінювання знань, вимоги щодо виконання навчального плану.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських/практичних занять та має на меті перевірку рівня засвоєння матеріалу й підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається кафедрою. Однією з форм поточного контролю є обов'язковий проміжний контроль, який проводиться у вигляді аудиторних контрольних робіт, тестів, колоквиумів, дебатів тощо.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену або диференційованого заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом та розкладом сесії.

Результати складання екзаменів і диференційованих заліків оцінюються за стобальною і паралельно чотирибальною шкалою.

Експертна комісія вважає, що організаційне та навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в НаУКМА та на кафедрі фінансів з підготовки фахівців за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідає встановленим нормативам і Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності закладів освіти.

5. Кадрове забезпечення освітнього процесу підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Кадрова політика Національного університету «Києво-Могилянська академія» націлена на покращення якісного рівня науково-викладацького складу.

Педагогічні працівники після обрання за конкурсом приймаються на роботу шляхом укладання контракту на підставі Закону України «Про вищу освіту»; Кодексу законів про працю України; Положенням про підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників НаУКМА (наказ №247 від 20.08.2014);

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

Положення про наукові підрозділи (інститути, центри, лабораторії) НаУКМА (наказ №399 від 06.07.2011) тощо.

Експерти перевірили на місці наявність трудових книжок та об'єктивність записів щодо працевлаштування, а також перевірили наявність відповідних даних в Єдиній державній електронній базі з питань освіти (ЄДЕБО). Підбір та використання науково-педагогічних кадрів у НаУКМА здійснюється відповідно до існуючих потреб з урахуванням оптимальних критеріїв їх співвідношення.

Випусковою кафедрою, що забезпечує підготовку бакалаврів з напрямку підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» є кафедра фінансів, яка створена у 2001 р. Очолює кафедру з дня її заснування – визнаний науковець, д.е.н., професор, відмінник освіти України, заслужений діяч науки і техніки України Лук'яненко Ірина Григорівна.

Лук'яненко І. Г. є розробником багатьох авторських курсів, керівником чисельних Міжнародних проектів та грантів, а також фундаментальних та прикладних наукових досліджень. Лук'яненко І. Г. є керівником Лабораторії фінансово-економічних досліджень, сокерівником Міжнародного центру досконалості (Excellence) з Системної динаміки та фінансової аналітики; головою Комітету з науки та видавничої діяльності НаУКМА; головним редактором Наукових записок НаУКМА. Серія: Економічні науки; членом редколегій декількох наукових журналів; головою Експертної ради з питань проведення експертизи дисертаційних робіт МОН України з питань макроекономіки, світового господарства і соціального економічного розвитку (економічні науки); заступником голови секції Наукової ради МОН України за фаховим напрямом «Економіка»; членом Вченої ради НаУКМА; членом Громадської ради Державної аудиторської служби України; членом спеціалізованої ради Д 26.055.03 у Київському національному торговельно-економічному університеті МОН України тощо.

Лук'яненко І.Г є автором понад 180 наукових публікацій, серед яких 32 монографії та 8 підручників та навчальних посібників Викладала та проводила спільні наукові дослідження з західними професорами, зокрема з науковцями університету Вільного університету Брюсселя (ULB, Бельгія), Стенфорду, Берклі (США), Бергенського університету (Норвегія), університету Парі-Ест Кретей (Франція) тощо. Вільно володіє французькою та англійською мовами.

Загальний склад працюючих на кафедрі – 30 викладачів (з яких - 19 штатних), з них на постійній основі: 4 професори; 9 кандидатів наук, доцентів; 4 кандидата наук без вченого звання; 1 старший викладач; 1 асистент.

За сумісництвом працює 11 викладачів, з них: 1 доктор наук, професор; 2 доктори наук, доценти; 1 кандидат наук, доцент; 7 кандидатів наук без вченого звання.

Кадровий потенціал кафедри фінансів сформований із досвідчених докторів, професорів та кандидатів наук. До викладацької діяльності на кафедрі залучаються висококваліфіковані фахівці, які представляють вищі навчальні заклади, наукові та інші установи. Також, до навчального процесу залучені і колишні найкращі випускники кафедри фінансів, молоді науковці, які успішно захистили кандидатські дисертації.

Голова експертної комісії

В. І. Дем'янішин

Більшість викладачів програми проходили навчання та стажування у відомих світових науково-освітніх центрах: Інституті економічного розвитку Світового банку, тренінгових програмах Міжнародного валютного фонду, в Економічному інституті Болдера (США), Університеті Індіана (США), Стенфордському університеті (США), у Вищій центральній бізнес-школі Ліона (Франція), у Вільному університеті Брюсселя (Бельгія), Міжнародному Інституті економіки та менеджменту (Литва), а також в інших університетах та бізнес-школах Канади, Німеччини, Нідерландів тощо.

Усі викладачі, що забезпечують навчальний процес підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» мають відповідну базову освіту, **що відповідає вимогам Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII.**

Науково-педагогічна спеціальність кожного викладача відповідає дисциплінам, що він викладає (з врахуванням спеціальності за дипломом про освіту, наукової спеціальності, наукового ступеня, вченого звання та проходження науково-педагогічного стажування), **що відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.**

Кількість лекційних годин на одного викладача не перевищує 250 годин з врахуванням загальної кількості дисциплін, що ним викладаються, – не більше п'яти, **що відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.** Викладачі кафедри постійно працюють над підвищенням своєї кваліфікації, що є однією із головних складових стратегії і тактики удосконалення організації та змісту освіти, усунення економічних і структурних диспропорцій у рівнях освітньої та професійної підготовки.

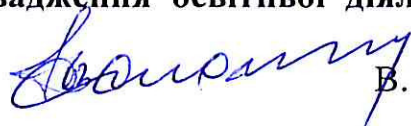
Протягом звітного періоду викладачами кафедри було опубліковано 26 монографій, 14 підручників, 8 методичних посібників, 226 наукових статей у наукових фахових журналах, з них: 55 у журналах, що входять до наукометричних баз даних (Web of Science core collection та (чи) Scopus, Index Copernicus), 21 – в іноземних виданнях.

Кафедра фінансів НаУКМА активно співпрацює з провідними західними дослідницькими центрами та університетами. За кількісними і якісними характеристиками наявний склад науково-педагогічного персоналу є достатнім для забезпечення акредитованої освітньої послуги та повною мірою відповідає Державним вимогам до акредитації напряму підготовки та вищого навчального закладу.

Якісний склад науково-педагогічних працівників, що забезпечують навчальний процес за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», їх підвищення кваліфікації, виконання не менше трьох умов за останні п'ять років, зазначених у пункті 5 приміток додатку 12 Ліцензійних умов щодо рівня наукової та професійної активності свідчать про достатній рівень, який відповідає ліцензійним вимогам.

Якісний склад науково-педагогічного персоналу, який забезпечує навчальний процес з підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти та

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

Державним вимогам до акредитації. Професорсько-викладацький склад спроможний виконувати навчально-методичну та наукову роботу, що забезпечує підготовку фахівців на рівні сучасних державних вимог. Підвищення кваліфікації викладацького складу за термінами та формами відповідає чинним вимогам.

Експертна комісія вважає, що кадрове забезпечення підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» у НаУКМА відповідає Державним вимогам до акредитації.

6. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу

НаУКМА має достатню матеріально-технічну базу, необхідну для забезпечення навчального процесу, наукової роботи та соціально-побутових потреб здобувачів вищої освіти. Підготовка фахівців у НаУКМА здійснюється у власних навчальних приміщеннях. У наявності є державні акти на право постійного користування землею.

Навчальні та адміністративні приміщення Національного університету «Києво-Могилянська академія» розташовані на чотирьох майданчиках і відповідають санітарним нормам, правилам пожежної безпеки, а також нормам з охорони праці, знаходяться в задовільному санітарно-технічному стані і забезпечені необхідним обладнанням.

Навчання в університеті здійснюється у навчальних корпусах загальною площею будівель 41497 кв. м.

Кількість площ навчально-лабораторних приміщень на 1 студента 10,2 кв. м. (41497 кв. м. : 4066 осіб), що відповідає нормативам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти.

У навчальному процесі використовуються 182 аудиторій, у тому числі: лекційні та аудиторні приміщення – 111. Навчальний процес забезпечується обладнанням, приладами, інструментами та матеріалами у відповідності до вимог навчальних планів і програм навчальних дисциплін.

Загальна кількість комп'ютерів у вищому навчальному закладі становить 480 одиниць, строки експлуатації яких – не більше восьми років.

Придбання матеріалів, інструментів і обладнання здійснюється відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі». Їх належний бухгалтерський облік і зберігання забезпечуються відповідно до чинного законодавства.

Національний університет «Києво-Могилянська академія» постійну увагу приділяє розвитку соціальної сфери. Соціальна інфраструктура Національного університету «Києво-Могилянська академія» є важливим чинником утворення комфортного освітнього середовища, забезпечення комплексу умов для розвитку кожного учасника навчально-виховного процесу. Це сукупність матеріальних об'єктів, які забезпечують якісну реалізацію соціальних та освітніх функцій, створюють комфортні умови та відповідають трьом ключовим вимогам, а саме: доступність; надійність; безпечність.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

Значна увага у НаУКМА надається забезпеченню соціальних потреб здобувачів вищої освіти. Мережу соціальної інфраструктури університету складають: гуртожитки, їдальні і кафе, культурно-мистецький центр та кінозал, спортивний зал та три зали силової підготовки тощо. Соціальна інфраструктура є достатньо розвиненою та відповідає нормативним вимогам.

Експертна комісія дійшла висновку, що матеріально-технічне забезпечення навчального процесу у НаУКМА відповідає встановленим вимогам. У освітньому процесі використовуються сучасні технічні засоби, у розпорядженні здобувачів вищої освіти – належна кількість персональних комп'ютерів. Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу в НаУКМА, за структурою, якістю і кількістю обладнання відповідає Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності закладів вищої освіти та державним вимогам щодо акредитації підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

7. Інформаційне забезпечення в Національному університеті «Києво-Могилянська академія»

Бібліотека НаУКМА є рушійною силою у науковій та навчальній роботі не тільки студентів, а й аспірантів, докторантів та викладачів Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Загальний бібліотечний фонд (станом на 1.01.2018) становить 810 335 примірників, 105 989 назв ресурсів (32 баз даних). Це серйозна колекція наукової, навчальної, довідкової літератури та періодичних видань, що забезпечують наукову та академічну місію НаУКМА. Бібліотечна колекція повністю представлена в електронному каталозі - <http://aleph.ukma.kiev.ua/F>. Шістдесят сім приватних книгозбірень українських вчених та діячів української діаспори зі США, Канади, Бразилії, Німеччини, Польщі тощо (станом на 1.01.2018 р.)

Наукова бібліотека НаУКМА розташована в шести корпусах університету. Обслуговує користувачів через 15 читальних залів (612 робочих місць) та 6 абонементів в дев'яти під бібліотеках.

У процесі навчання та науково-дослідницької діяльності студенти, викладачі, аспіранти та співробітники НаУКМА мають змогу швидко отримувати інформацію, скориставшись фондами наукової бібліотеки Університету, а також користуватися е-ресурсами (<http://aleph.ukma.kiev.ua/F>).

Вагому частину книжкового фонду складає література іноземними мовами, переважно англійською. У фонді періодичних видань понад 1000 назв вітчизняних і зарубіжних журналів та газет у друкованому та електронному вигляді. На підтримку академічної та дослідницької місії університету, Бібліотека НаУКМА пропонує сервіс навчання університетської громади в ефективному пошуку та обробці інформаційних джерел.

У цілому забезпечення здобувачів вищої освіти навчальною літературою з дисциплін робочих навчальних планів складає 100%.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

У НаУКМА впроваджено нову версію системи ALEPH. Завершено впровадження модуля «Циркуляція» у всіх відділах обслуговування Бібліотеки. Запроваджено Модулі: Електронний формуляр читача, Електронне замовлення. Здійснювалася робота по удосконаленню структури Електронного каталогу, зокрема змінено інтерфейс ЕК, якій відображає нові можливості та віртуальні колекції. Відбулась розбудова електронної бібліотеки та передплата ліцензованих е-ресурсів для науки і освіти, подальший розвиток інституційного депозитарію НаУКМА eKMAIR.

Е-бібліотека НаУКМА має доступ до провідних ресурсів світових провайдерів та видавництв – JSTOR, PROQUEST, Cambridge Up, EBSCO, Elsvier, Clarivate Analytics тощо. Створення англomовних журналів та трансфер існуючих, так одними з перших стали «Наукові записки. Економічні науки» на платформі Open Journal System, електронний режим доступу: [<http://journals.ukma.edu.ua/spne>].

На допомогу навчальному процесу створено «Матеріали до курсів». Триває проект по створенню е-бібліотеки навчально-наукової літератури, яка є в обмеженій кількості примірників у фонді НаУКМА.

З 2016 р. викладачам, студентам, співробітникам запропоновано багатофункціональний програмний продукт Microsoft Office 365, що об'єднує набір веб-сервісів, який розповсюджується на основі підписки за схемою «програмне забезпечення+послуги», це надало можливості покращення е-листування, е-документообігу, створення віртуальних навчальних скриньок із методичними матеріалами та завданнями, які використовуються під час навчання, можливість створення та зберігання он-лайн презентацій з курсів тощо.

Викладачі використовують корпоративне середовище Microsoft Office-365 (підпрограми Teams, OneDrive та ін.) для навчального процесу та спілкування зі студентами.

Фактично, в НаУКМА немає жодного викладача, який би не використовував ІТ-технології для організації доступу до навчальних та наукових матеріалів, спілкування зі студентами, е-розкладів, е-журналів успішності тощо.

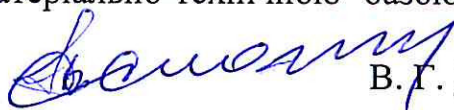
Експертна комісія вважає, що інформаційне забезпечення освітнього процесу в НаУКМА та на кафедрі фінансів для підготовки фахівців за напрямом 6.030508 «Фінанси і кредит» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти відповідає встановленим нормативам і Ліцензійним вимогам провадження освітньої діяльності закладів освіти.

8. Забезпечення внутрішньої системи якості освітньої діяльності Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Якість освітньої діяльності НаУКМА базується на власній місії, візії та цінностях, принципах академічної свободи, відкритості до нових знань та критики, чесності і толерантності у ставленні до всіх своїх членів і партнерів.

Головні цілі та завдання внутрішньої системи забезпечення якості: найкращі випускники; постійний розвиток репутаційного капіталу; створення інноваційної екосистеми з належною матеріально-технічною базою та зацікавленістю всіх

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

співробітників у покращенні результатів своєї праці; входження до переліку 500 кращих університетів світу; задоволення вимог роботодавців, певних галузей індустрії або регіонів; реалізація проекту “Цифровий університет”.

У 2016 р. створено Центр забезпечення якості освіти Національного університету «Києво-Могилянська академія», який очолив экс-міністр освіти і науки України С.М. Квіт (наказ НаУКМА №466 від 24.11.2016). Центр має на меті забезпечити внутрішній контроль якості в університеті, співпрацюючи з Комітетом з якості Вченої ради НаУКМА, навчально-методичним відділом та різноманітними студентськими ініціативами, здійснює моніторинг освітньої діяльності, академічної доброчесності та формує аналітичні дані академічної діяльності для ефективного управління якістю освіти в НаУКМА.

Контроль якості освіти здійснюється в НаУКМА у двох видах: контролюється якість процесів та постійно враховується якість результату. Мета системи контролю – визначення якості управлінських та академічних процесів в університеті: якості забезпечення освітнього процесу, якості викладання, якості курсів, якості підготовки студентів, а також відповідність випускників кваліфікаційним вимогам за відповідними спеціальностями; підготовка вихідної інформації для прийняття управлінських рішень щодо подальшого вдосконалення та розвитку системи якості університету. Для визначення процедур забезпечення якості освітніх послуг в НаУКМА розроблений пакет документів системи управління якістю освітньої діяльності.

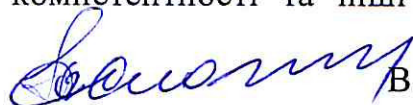
Центром забезпечення якості освіти НаУКМА проводиться регулярний моніторинг якості викладання і якості навчальних курсів шляхом on-line опитування студентів, викладачів, випускників і працедавців. Здійснюється тестування, аналіз результатів сесій, контроль якості самостійної роботи студентів, контроль за проходженням студентами практик, проведення ректорських контрольних робіт, аналіз атестації здобувачів вищої освіти та моніторинг працевлаштування випускників. На факультетах проводяться конференції з управління якістю освітнього процесу. Навчально-методичним відділом здійснюється аналіз робочих програм дисциплін та навчально-методичних матеріалів. Питання якості навчання і викладання та організації освітнього процесу розглядаються Навчально-методичною комісією, Комітетом з якості Вченої Ради та самою Вченою Радою НаУКМА.

Внаслідок такої діяльності: вдосконалюється зміст освітніх програм; запроваджуються нові дисципліни, що відповідають вимогам ринку праці; пов’язані з вимогами організації сучасних наукових досліджень; потрібні для персонального розвитку студентів НаУКМА; пропонуються дисципліни, що викладаються англійською мовою; вдосконалюються та приводяться у відповідність до європейських стандартів навчально-методичні матеріали з забезпечення дисциплін.

Проводиться регулярне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників НаУКМА та оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті НаУКМА.

Для визначення, в якій мірі здобувачами вищої освіти досягнуті навчальні результати, здобуті певні компетентності та інші цілі освітньої програми, в

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

НаУКМА з 1992 р. діє рейтингова система оцінювання знань. Ця система застосовується з метою підвищення якості навчання шляхом стимулювання роботи студентів упродовж усього семестру та створення умов для прояву кожної особистості, а також заради підвищення об'єктивності оцінки підсумків усіх видів освітньої діяльності. Для кожної дисципліни викладачами встановлюються критерії оцінювання знань, розробляються правила оцінювання навчальних результатів студентів та встановлюється система балів, які отримує студент у процесі виконання усіх видів робіт та контрольних заходів. Ці вимоги обов'язково доводяться до кожного студента. За результатами семестрового контролю складаються рейтинги успішності студентів. Рейтинговий список студентів оприлюднюється на офіційному веб-сайті НаУКМА.

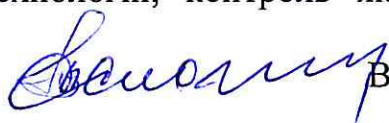
Щорічно проводиться аналіз кадрового забезпечення кафедр для кожної спеціальності згідно з Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Необхідною умовою якісної підготовки здобувачів вищої освіти і забезпечення рівня викладання є підвищення кваліфікації (професійний розвиток) науково-педагогічних працівників. В НаУКМА з 2017 р. запроваджено власну систему професійного розвитку (підвищення кваліфікації) викладачів. Школа професійного розвитку викладачів при НаУКМА входить до компетенції Центру забезпечення якості. Обсяг програми – 140 годин (80 – очна частина, 60 – для самостійної роботи). Після завершення навчання видається Сертифікат державного зразка. Також проводяться навчання викладачів у спеціальних літніх і зимових «Школах Профі+», заснованих працедавцями-випускниками НаУКМА. Підвищення кваліфікації має на меті насамперед збільшити викладацькі компетентності викладачів.

Важливою складовою процесу забезпечення якості навчання і викладання в НаУКМА є дотримання принципів академічної доброчесності. Запобігання плагіату, різні форми пропагування доброчесності, навчання академічному письму виступають важливими інструментами недопущення порушень цих принципів. Для цього використовується антиплагіатна система StrikePlagiarism. За допомогою цієї системи проводиться перевірка підсумкових студентських робіт на предмет виявлення збігів у текстах. Виявлені збіги у випускових роботах опрацьовуються відповідними комісіями на кафедрах. Крім того, з метою зміцнення принципів доброчесності в НаУКМА посеместрово проводиться on-line опитування викладачів та студентів щодо якості освітніх послуг. Анкета містить лише відкриті питання, спрямовані на з'ясування позитивних та негативних рис випускника НаУКМА, а також плюси і мінуси навчання у Могилянці. За результатами цього опитування Вченою радою НаУКМА надаються відповідні рекомендації та приймаються остаточні рішення з вдосконалення організації навчального процесу в університеті.

Експертна комісія відзначає, що організація та забезпечення внутрішньої системи якості освітньої діяльності Національного університету «Кієво-Могиллянська академія» проводиться на належному рівні з використанням сучасних інформаційних технологій, контроль якості освіти здійснюється в

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

НаУКМА у двох видах: контролюється якість процесів та постійно враховується якість результату; запроваджено та діє рейтингова система оцінювання студентів та викладачів, постійно проводиться загальноуніверситетське On-line опитування студентів, випускників, працедавців та викладачів, особливий наголос зроблено на принципи академічної доброчесності, участь у покращенні освітніх програм та бізнес-процесів у НаУКМА. Забезпечення принципів академічної доброчесності. НаУКМА здійснює на належному рівні перевірку внутрішньої якості освітньої діяльності контингенту здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» з галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», що відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти та державним вимогам до акредитації.

9. Якісні характеристики підготовки фахівців

Національний університет «Кієво-Могилянська академія» несе відповідальність за якість своїх освітніх послуг і забезпечення якості освітнього процесу.

Для визначення, в якій мірі здобувачами вищої освіти досягнуті навчальні результати, здобуті певні компетентності та інші цілі освітньої програми, в НаУКМА з 1992 р. діє рейтингова система оцінювання знань. Рейтинговий список студентів оприлюднюється на офіційному веб-сайті НаУКМА.

Щорічно проводиться аналіз кадрового забезпечення кафедр для кожної спеціальності згідно з Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності закладів освіти затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

Якість підготовки фахівців освітнього ступеня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» характеризується показниками успішності за результатами останньої перед акредитаційної сесії.

Показники успішності здобувачів вищої освіти за результатами останньої перед акредитаційної екзаменаційної сесії є достатніми:

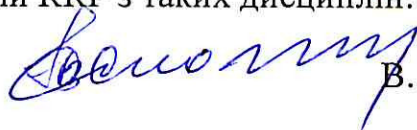
- абсолютна успішність становила 97,8%;
- якість успішності коливається від 61% до 92%.

Показники успішності здобувачів вищої освіти за підсумками останньої перед акредитацією екзаменаційною сесією відповідають вимогам державних стандартів вищої освіти, забезпечують якість та високу професійну підготовку бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» у НаУКМА.

З метою контролю якості підготовки здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» та під час проведення самоаналізу протягом січня-квітня 2018 р. було організовано і проведено 9 комплексних контрольних робіт (ККР), у написанні яких брали участь студенти: другого року навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та третього, четвертого років навчання за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

До переліку дисциплін увійшли нормативні та професійно-орієнтовані дисципліни. Студенти писали ККР з таких дисциплін:

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янішин

- Бюджетна система;
- Інвестування;
- Гроші та кредит;
- Економіко-математичне моделювання-2 (Економетрика);
- Фінанси;
- Макроекономіка;
- Статистика;
- Англійська мова;
- Українська мова за професійним спрямуванням.

Студенти виявили достатньо високий рівень знань. Кількість студентів, які успішно виконали контрольні завдання по дисциплінах становить 97%.

Якість виконання комплексних контрольних робіт становить 82%.

Середній бал з дисциплін є високим і становить:

- Бюджетна система – 4,1 бали
- Інвестування – 4,1 бали
- Гроші та кредит – 4,2 бали
- Економіко-математичне моделювання-2 (Економетрика) – 4,3 бали
- Фінанси – 4,2 бали
- Макроекономіка – 4,1 бали
- Статистика – 3,7 бали
- Англійська мова – 4,4 бали
- Українська мова за професійним спрямуванням – 3,8 бали.

Показники успішності студентів за результатами заміру залишкових знань студентів під час самоаналізу відображені в таблиці 9.1.

Відхилення середнього балу між сесійним контролем та контрольним вимірюванням знаходиться по всіх дисциплінах в межах до 10%.

Для аналізу результатів виконання комплексних контрольних робіт у порівнянні з самоаналізом під час акредитаційної експертизи були проведені комплексні контрольні роботи для студентів 2, 3 та 4 років навчання по таких дисциплінах як:

- Бюджетна система;
- Фінанси;
- Статистика.

Показники успішності студентів за результатами заміру залишкових знань студентів під час експертизи відображені в таблиці 9.2.

Абсолютна успішність заміру залишкових знань під час акредитаційної експертизи склала 96%, а якість навчання – 72%.

Порівняння отриманих результатів контрольних замірів знань у процесі акредитаційної експертизи з результатами самоаналізу кафедри фінансів свідчать про відсутність суттєвих відхилень. Це підтверджує об'єктивність проведеного самоаналізу та належний рівень підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Результати виконання комплексних контрольних робіт під час експертизи у порівнянні з самоаналізом відображені у таблиці 9.3.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

Таблиця 9.1

**РЕЗУЛЬТАТИ ОСТАННЬОЇ (ПЕРЕД АКРЕДИТАЦІЄЮ) ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ СЕСІЇ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ
1, 2 РР. Н. ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЮ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»,
НА 3, 4 РР.Н. ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ 6.030508 «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»
У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

№ п/п	Дисципліна	Кількість студентів, рік навчання	Виконували ККР		З них одержали оцінки						Абсолютна успішність %	Якість %		
			осіб	%	Відмінно		Добре		Задовільно				Незадовільно осіб	
					осіб	%	осіб	%	осіб	%				
З циклу дисциплін														
1.	Бюджетна система	61, 4 р.н.	60	98	20	33	30	49	10	16	-	-	98	82
2.	Інвестування	61, 4 р.н.	60	98	21	34	25	41	14	23	-	-	98	75
3.	Гроші та кредит	61, 4 р.н.	60	98	20	33	33	54	7	11	-	-	98	90
4.	Економіко-математичне моделювання-2 (Економетрика)	61, 4 р.н.	59	96	24	39	32	52	3	5	-	-	96	91
5.	Фінанси	56*, 3 р.н.	53	100	21	40	22	41	10	19	-	-	100	81
6.	Макроекономіка	56*, 3 р.н.	53	100	20	38	20	38	13	24	-	-	100	75
7.	Статистика	56, 2 р.н.	56	100	16	29	22	39	13	23	5	9	91	68
8.	Англійська мова	56, 2 р.н.	55	98	29	52	25	44	1	2	-	-	98	96
9.	Українська мова за професійним спрямуванням	56, 2 р.н.	52	93	5	10	38	67	9	16	-	-	93	77
	Всього:	173	518	98	176	35	247	48	80	16	5	1	97	82

* відповідно до Наказів НаУКМА щодо направлення за програмами мобільності студентів 3 р.н. № 760-с від 08.08.2017, № 763-с від 08.08.2017., № 875-с від 01.09.2017, № 979-с від 20.09.2017, № 992-с від 26.09.2017.

Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» _____ А.А. Мелешевич

Голова експертної комісії _____

В. Г. Дем'янишин

**РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ПІД ЧАС ЕКСПЕРТИЗИ
СТУДЕНТАМИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ
НА 2 РР. Н. ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЮ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»,
НА 3, 4 РР. Н. ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ 6.030508 «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»
У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

№ п/п	Дисципліна	Кількість студентів, рік навчання	Виконували		3 них одержали оцінки						Абсолютна успішність %	Якість %		
			ККР		Відмінно % осіб	Добре		Задовільно		Незадовільно % осіб				
			осіб	%		осіб	%	осіб	%					
3 циклу дисциплін														
1.	Бюджетна система	61, 4 р.н.	60	98	18	30	30	49	12	19	-	-	98	79
2.	Фінанси	56, 3 р.н.	53*	100	18	34	22	41	13	25	-	-	100	75
3.	Статистика	56, 2 р.н.	56	100	15	27	20	36	16	28	5	9	91	63
	Всього:		169	99	51	30	72	42	41	24	5	3	96	72

* відговілено Наказів НАУКМА щодо направлення за програми мобільності студентів з р.н. № 760-свід/08.08.2017, № 763-свід/08.08.2017, № 875-свід/01.09.2017, № 979-свід/20.09.2017, № 992-свід/26.09.2017

Голова експертної комісії В. Г. Дем'янишин

Член експертної комісії І. Г. Сокиринська

Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» А. А. Мелешевич

Голова експертної комісії В. Г. Дем'янишин

Таблиця 9.3

**ЗВЕДЕНА ВІДОМІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ
ПІД ЧАС ЕКСПЕРТИЗИ У ПОРІВНЯННІ З САМОАНАЛІЗОМ
СТУДЕНТАМИ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ
НА 2 РР. Н. ЗА СПЕЦІАЛЬНОСТЮ 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ»,
НА 3, 4 РР. Н. ЗА НАПРЯМОМ ПІДГОТОВКИ 6.030508 «ФІНАНСИ І КРЕДИТ»
У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

№	Дисципліна	Кількість студентів, рік навчання	Під час самоаналізу					Під час акредитаційної експертизи					Розбіжність					
			Виконували ККР		одержали оцінки, в т.ч.			Виконували ККР	одержали оцінки, в т.ч.			Абсолютна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Абсолютна успішність, %	Якість, %			
			5	4	3	2	5		4	3	2							
3 циклу дисциплін																		
1	Бюджетна система	61, 4 р.н.	60	20	30	10	-	98	82	60	18	30	12	-	98	79	-	-3
2	Фінанси	56, 3 р.н.	53*	21	22	10	-	100	81	53	18	22	13	-	100	75	-	-6
3	Статистика	56, 2 р.н.	56	16	22	13	5	91	68	56	15	20	16	5	91	63	-	-5
	Всього:		169	57	74	33	5	96	77	169	51	72	41	5	96	72	-	-5

* відповідає до Києва НАУКМА щодо направлення за програмою мобільності студентів з р.н. № 760-свід/08.08.2017, № 763-свід/08.08.2017, № 875-свід/01.09.2017, № 979-свід/20.09.2017, № 992-свід/26.09.2017

Голова експертної комісії В. Г. Дем'янішин

Член експертної комісії

І. Г. Сокиринська

Президент Національного університету «Києво-Могилянська академія»

А. А. Мелешевич

Голова експертної комісії

 В. Г. Дем'янішин

В цілому, вказані результати проведення комплексних контрольних робіт відповідають акредитаційним вимогам та загальним тенденціям навчального процесу.

Результати виконання комплексних контрольних робіт свідчать про те, що якість знань і успішність навчання здобувачів вищої освіти у НаУКМА відповідають нормативним вимогам щодо якісних характеристик підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

Результати контролю знань бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» свідчать, що здобувачам вищої освіти надається достатній рівень теоретичних знань і практичних навичок з дисциплін робочого навчального плану.

Таким чином, система забезпечення якості освітньої діяльності НаУКМА і кафедри фінансів сприяє підвищенню якості підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» та відповідає вимогам Ліцензійних умов надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та державним вимогам до акредитації.

10. Виконання зауважень попередньої перевірки

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України №572-л від 18.03.2008 р. було проведено акредитаційну експертизу щодо підготовки фахівців з напрямку 6.050100, 8050104 «Фінанси» у Національному університеті «Киево-Могилянська академія».

За результатами попередньої акредитаційної експертизи експертною комісією було надано наступні зауваження:

1. Продовжити оновлення літератури з дисциплін професійної та практичної підготовки бакалаврів зі спеціальності «Фінанси», що пов'язане з суттєвими змінами у законодавчій та нормативній базі, яка лежить в основі практичного застосування набутих знань з вказаних дисциплін: «Правознавство», «Політекономія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка»;

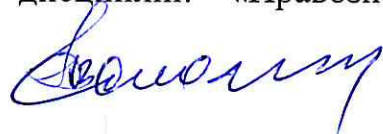
2. Продовжити роботу кафедри над написанням власних посібників та підручників з грифом МОН з дисциплін «Аудит», «Гроші та кредит», «Економічний аналіз», «Економіко-математичні методи», «Математика для економістів»;

3. Розширити обсяги залучення до наукових досліджень на кафедрі фінансів студентів бакалаврської програми.

На виконання висунутих експертною комісією зауважень було здійснено наступні заходи:

1. Для забезпечення проведення навчального процесу на високому якісному рівні випускаюча кафедра фінансів постійно оновлює літературу з дисциплін професійної та практичної підготовки, зокрема викладачами НаУКМА та кафедри фінансів було підготовлено та видано такі підручники та навчальні посібники з дисциплін: «Правознавство», «Мікроекономіка», «Макроекономіка»;

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

- Карнаух Т.М. Основи підприємницького права: методичний посібник/ Т.М. Карнаух – К.: ВПЦ НаУКМА, - 2013. – 80 с. Режим доступу – Електронний ресурс [http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11155/Karnaukh_%D0%9Esnovy_pidpryyemnyts%27oho_prava.pdf?sequence=1&isAllowed=y]

- Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч. посібник/ О.Я. Базилінська. – К.: «Центр учбової літератури», 2009. - 442 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

- Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка: навч. Посібник / За ред. Базилінської О.Я. 3-те вид. випр.- К.: «Центр учбової літератури», 2009. – 352 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

- Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Йозеф А. Шумпетер ; пер. В. Старка ; [наук. ред. та авт. передм. до укр. пер. Бажал Ю. М.]. - Київ : Києво-Могилянська академія, 2011. - 241 с.

2. Відповідно до щорічного формування редакційного портфелю, викладачами кафедри фінансів ведеться постійна робота щодо написання і друку власних посібників, методичних матеріалів. Протягом звітнього періоду викладачами кафедри було підготовлено та видано такі підручники, навчальні посібники та навчально-методичні матеріали:

- Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посібник/ О.Я. Базилінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. -328 с. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів

- Глущенко С.В. Кредитний ринок: інститути та інструменти: Навчальний посібник / С.В. Глущенко. – К.: НаУКМА, 2009. – 153 с.

- Івахненко С.В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції. Навчальний посібник/ С.В. Івахненко. –Житомир: ПП. «Рута», 2010. – 432 с. ISBN 978-617-581-029-3.

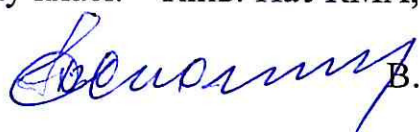
- Глущенко С.В. Гроші. Кредит. Кредитний ринок/ С.В. Глущенко. – К.: НаУКМА, 2015.- 204 с. ISBN 978-966-2410-63-1

- Глущенко С.В. Монетарна політика: теоретико-методологічні аспекти: навч. посібник/ С.В. Глущенко. – Київ: НаУКМА, 2017.- 64 с. ISBN 978-966-2410-83-9

- Шумська С.С. Макроекономічне прогнозування: навч. посібник: у двох ч. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – Ч.1. – 176 с. ISBN 978-966-518-692-2

- Девід Віт, Стельмашенко Я.В., Фарина О.І. Системно-динамічні моделі: основні етапи побудови моделей системної динаміки з використанням програмного пакета iThink 10: практичний посібник для роботи з системною динамікою в комп'ютерному класі. – Київ: НаУКМА, 2013.-56 с. ISBN 978-966-2410-49-5

Голова експертної комісії

 В. Г. Дем'янишин

- Лук'яненко І.Г., Жук В.М. Аналіз часових рядів. Частина перша: Побудова ARIMA, ARCH/GARCH моделей з використанням пакета E.Views 6.0. Практичний посібник для роботи в комп'ютерному класі / І.Г. Лук'яненко, В.М. Жук. –К.: НаУКМА, Аграр Медіа груп, 2013. – 187 с. ISBN 978-617-646-200-2

- Лук'яненко І.Г., Жук В.М. Аналіз часових рядів. Частина друга: Побудова VAR, VECM моделей з використанням пакета E.Views 6.0. Практичний посібник для роботи в комп'ютерному класі / І.Г. Лук'яненко, В.М. Жук. –К.: НаУКМА, Аграр Медіа груп, 2013. – 187 с. ISBN 978-617-646-229-3

- Буй Т.Г. Податкова система. Навчально-методичний посібник / Т.Г. Буй. — Київ: НаУКМА, 2012. – 74 с.-

- Мертенс О.В. Управління ризиками бізнесу: Посібник. – К.: Міжнародна фінансова корпорація, 2011. - 50 с.

- Мертенс О.В. 5 інструментів для вдосконалення вашої бізнес-моделі: Посібник. – К.: Міжнародна фінансова корпорація, 2011. -56 с.

- Лук'яненко І.Г. Оцінювання інвестицій та цінних паперів у фінансовому менеджменті: навч. посіб. / Ірина Григорівна Лук'яненко. – К.: НаУКМА; Аграр Медіа Груп, 2012.- 227с. ISBN 978-617-646-153-1

- Токарчук В.В. Навчально-методичні матеріали до курсу «Банківські операції»/В.В. Токарчук. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «НаУКМА», 2012. – 22 с.

- Мертенс О.В. Управлінська економіка: методичні матеріали до курсу. /О.В. Мертенс. – К.: Міжнародний інститут бізнесу, 2012.-84 с.

- Базилінська О.Я. Навчально-методичні матеріали до курсу «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання»/ О.Я. Базилінська. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «НаУКМА», 2012. – 72 с.

- Прімерова О.К. Фінанси: навч.-метод. посібник/ О.К. Прімерова. – К.: НаУКМА, 2012. – 76 с.

- Подвисоцька Т.О. Економетрика: базовий курс: навч.-метод. посібник/ Т.О. Подвисоцька – К.: НаУКМА, 2014, - Ч.1.-75 с.; Ч.2.- 64 с.

- Зварич О.В. Основи прогнозування та планування бюджету: навч.-метод. посібник/ О.В. Зварич. – К.: НаУКМА, 2015.-69 с.

- Галицька Е.В., Т.Г. Буй, Донкоглова Н.А. Методика викладання фінансово-економічних дисциплін: навч.-метод. посібник/ Е.В. Галицька, Т.Г. Буй, Н.А. Донкоглова - К.: НаУКМА, 2015.- 68 с.

- Токарчук В.В. Актуальні проблеми глобалізації та європейської інтеграції: навчально-методичні матеріали до курсу/ В.В. Токарчук – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2015. - 38 с.- ISBN 978-966-518-691-5.

Крім того, викладачами кафедри було опубліковано низку монографій, які активно використовуються в навчальному процесі, оскільки ілюструють можливості застосування сучасних наукових підходів, методів та моделей у практичній діяльності, зокрема:

- Діагностика фінансових криз: аналіз, методи, моделі/ І.Г. Лук'яненко, В.М. Жук, О.В. Неживенко, Р.Б. Семко, І.І. Серпак; за наук. ред. І.Г. Голова експертної комісії

 В. Г. Дем'янишин

Лук'яненко. – К.: Аграр Медіа Груп, 2011.- 197 с. ISBN 978-617-646-010-7

- Фари́на О. І., Дадашова П. А. Концептуальні підходи до побудови макромоделі економіки України методами системної динаміки / О. І. Фари́на, П. А. Дадашова. – К. : НаУКМА, 2015. – 64 с.

- Лук'яненко І.Г. Бюджетно-податкова політика України: нові виклики: монографія/ І. Лук'яненко, М. Сидорович. – К.: НаУКМА, 2014, - 229 с.

- Лук'яненко І.Г. Динамічні стохастичні моделі загальної рівноваги. Теорія побудови та практика використання у фінансових дослідженнях: монографія / І.Г.Лук'яненко, Р.Б.Семко - К.: НаУКМА. 2015.- 248 с.

- Лук'яненко І.Г. Макрофінансова стабільність: моделі та методи оцінки/ І.Г. Лук'яненко, О.І. Фари́на. – К.: ТОВ «ГЛІФ Медіа», 2016, - 187 с. Веб-адреса електронної версії: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/10878>

- Lukianenko I. Labor market Modeling: Regional Unevenness and Economic Integration. Monography /I.Lukianenko, M.Oliskevych.- LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017. - 72 p. Режим доступу: <https://www.morebooks.de/store/gb/book/labor-market-modeling:-regional-unevenness-and-economic-integration/isbn/978-620-2-02265-1>

- Системний аналіз формування державної політики в умовах макроекономічної дестабілізації: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. І. Г. Лук'яненко. – К.: НаУКМА, 2017. – 464 с. Режим доступу: URI: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/12348>

3. На кафедрі фінансів формуються та розвиваються потужні наукові школи, до досліджень яких активно залучаються студенти, зокрема і бакалаври кафедри фінансів. Крім того, кафедра фінансів організовує щорічні науково-практичні конференції для студентів та молодих науковців, за результатами яких друкує збірники, що містять наукові статті бакалаврів, магістрів та аспірантів кафедри фінансів та представників інших науково-дослідних установ та навчальних закладів. Так, кафедрою фінансів за результатами проведених конференцій було видано наступні збірники:

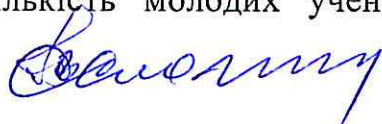
- Фінансово-економічний та суспільний світовий розвиток: сучасні тренди і перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Київ, 25 січня 2017 р.) – Київ: НаУКМА. – 2017. – 128 с.

- Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Розвиток економіки в умовах макроекономічної нестабільності: світова та українська практика» (м. Київ, 27 січня 2016 р.) - Київ: НВП «Інтерсервіс». - 2016. - 84 с.

- Конкурентний розвиток економіки: сучасні виклики та перспективи: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Київ, 28 січня 2015 р.) – Київ: НаУКМА. – 102 с.

Бакалаври кафедри фінансів активно залучаються до виконання фундаментальних досліджень, зокрема:

- тема НДР: «Методи оцінки стабільності фінансової системи та механізми залучення інвестицій в умовах реформування економіки», термін виконання 2011-2013. Кількість молодих учених з оплатою 8, кількість Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

студентів з оплатою 5, які брали участь у виконанні НДР; без оплати у виконанні даної теми приймало додаткову участь 7 студентів бакалаврської програми.

- тема НДР: «Теоретико-методологічне забезпечення та розробка сучасного математичного інструментарію формування взаємоузгодженої фінансово-бюджетної та монетарної політики в умовах макроекономічної нестабільності, термін виконання 2014-2016. Кількість молодих вчених з оплатою 10, кількість студентів з оплатою 5, які брали участь у виконанні НДР; без оплати у виконанні даної теми приймало додаткову участь 9 студентів бакалаврської програми.

- тема НДР «Методологія та економіко-математичний інструментарій оцінки впливу тіньової економіки та дисбалансів на ринку праці на фінансову стабільність та економічне зростання в Україні», термін виконання 2017-2019. Кількість молодих учених з оплатою за 2017 - 8, кількість студентів з оплатою 2, без оплати у виконанні даної теми додатково 7 студентів бакалаврської програми, які брали участь у виконанні НДР

Зауваження, висловлені експертною комісією, усунуті повністю. У зв'язку з вищезазначеним напрям підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» може бути акредитований за IV рівнем з ліцензованим обсягом 75 осіб (денна форма навчання).

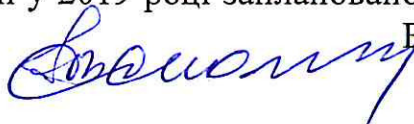
11. Зауваження, що були зроблені під час попередньої експертизи поданих до МОН акредитаційних матеріалів та їх усунення

Експертна комісія розглянула та проаналізувала недоліки, які були виявлені за результатами попередньої експертизи і на підставі оцінки стану справ безпосередньо на місці та на підставі представлених документів прийшла до висновку:

1. Звернути увагу, згідно Наказу МОН молоді та спорту від 13.06.2012 р. №689, підвищення кваліфікації викладачів постійного складу здійснюється кожні 5 років. Викладач Гулевич О.Ю. проходила підвищення кваліфікації у 2005 р.

У процесі експертизи встановлено, що викладач Гулевич О.Ю. працює на умовах сумісництва на кафедрі економічної теорії Національного університету «Кієво-Могилянська академія» і викладає дисципліну «Економіка праці та соціально трудові відносини». За основним місцем роботи Гулевич О.Ю. є доцентом кафедри економіки та підприємництва Національної академії статистики, обліку та аудиту, також працює провідним науковим співробітником проблемної лабораторії соціальних досліджень ринку праці інституту підготовки кадрів Державної служби зайнятості. Таким чином, місце основної роботи відповідає профілю викладання нею дисципліни «Економіка праці та соціально трудові відносини», що можна вважати підвищенням кваліфікації. Крім цього, згідно з планом підвищення кваліфікації викладачів кафедри економічної теорії у 2019 році заплановано стажування Гулевич О.Ю.

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

з підвищення викладацької майстерності у Центрі підвищення кваліфікації Національного університету «Кієво-Могилянська академія».

12. Загальні висновки та пропозиції

На підставі проведеної чергової акредитаційної експертизи напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти Національного університету «Кієво-Могилянська академія» на відповідність освітньої діяльності, пов'язаної з підготовкою бакалаврів Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та Державним вимогам до акредитації, експертна комісія:

1. Засвідчує відповідність поданих у акредитаційній справі установчих документів, які підтверджують право НаУКМА на підготовку фахівців освітнього ступеня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит».

2. Відзначає, що освітньо-професійна програма, навчальний план, пояснювальна записка до навчального плану та показники, що характеризують забезпечення їх виконання, в цілому відповідають встановленим вимогам і забезпечують державну гарантію якості освітнього процесу.

3. Вважає, що кадрове, матеріально-технічне, навчально-методичне, інформаційне забезпечення освітнього ступеня «бакалавр» за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» відповідає Ліцензійним умовам надання освітніх послуг у сфері вищої освіти та Державним вимогам до акредитації.

4. Відзначає, що порівняльні таблиці відповідності показників відповідають вимогам щодо акредитації та Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених Постановою Кабінету міністрів України № 1187 від 30 грудня 2015 року.

Водночас з метою покращення роботи та підвищення якості підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво», експертна комісія рекомендує:

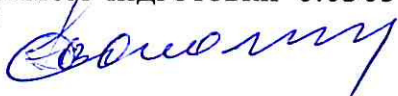
1. В умовах розвитку сучасного суспільства складно переоцінити застосування інформаційних технологій у науковій сфері та у сфері освіти. Тому для підвищення ефективності процесу навчання і сприяння розвитку наукових знань доцільно забезпечити вільний доступ до мережі Інтернет за технологією WI-FI в усіх корпусах НаУКМА, що надасть змогу забезпечити високий рівень використання в навчальному процесі інформаційних баз даних, інтерактивних форм навчання тощо.

2. Продовжити розширення мережі спеціалізованих комп'ютерних класів у складі факультету, що сприятиме успішному розв'язанню майбутніми фахівцями фінансових розрахунків і виконанню наукових робіт.

3. Продовжити видання електронних підручників і забезпечити ними навчальний процес.

4. Для підвищення ефективності рекламної вступної компанії освітнього ступеня бакалавр за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», крім

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

існуючих індивідуальної веб-сторінки в Фейсбук та веб-сайту кафедри, бажано також використовувати новітні, найбільш популярні серед абітурієнтів інформаційні технології, такі як Instagram тощо.

На підставі здійсненого аналізу експертна комісія зробила висновок про можливість акредитації першого (бакалаврського) рівня вищої освіти напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» у НаУКМА з ліцензованим обсягом 75 осіб (денна форма навчання).

Голова експертної комісії,
доктор економічних наук, професор

В. Г. Дем'янишин

Член експертної комісії,
кандидат економічних наук, доцент

І.Г. Сокиринська

27 червня 2018 року

З висновками Експертної комісії ознайомлений:
Президент Національного університету
«Кієво-Могилянська академія»

А.А. Мелешевич

Голова експертної комісії

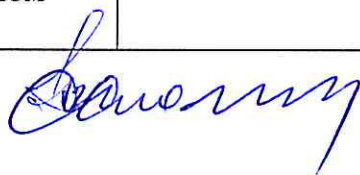
В. Г. Дем'янишин

ЗВЕДЕНІ ВІДОМОСТІ
про дотримання ліцензійних умов у сфері вищої освіти

Порівняльна таблиця дотримання кадрових і технологічних вимог
щодо матеріально-технічного, навчально-методичного та
інформаційного забезпечення освітньої діяльності Національного
університету «Києво-Могилянська академія»
за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
освітнім ступенем – «бакалавр»

Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за рівнями вищої освіти		
	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
КАДРОВІ ВИМОГИ			
щодо забезпечення провадження освітньої діяльності заявленого напрямку			
1. Проведення лекцій з навчальних дисциплін науково-педагогічними (науковими) працівниками відповідної спеціальності за основним місцем роботи (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості год.):			
1) які мають науковий ступінь та/або вчене звання (до 6 вересня 2019 р. для початкового рівня з урахуванням педагогічних працівників, які мають вищу категорію)	50	90	+40
2) які мають науковий ступінь доктора наук або вчене звання професора	10	10	-
3) які мають науковий ступінь доктора наук та вчене звання			
2. Проведення лекцій з навчальних дисциплін, що забезпечують формування професійних компетентностей, науково-педагогічними (науковими) працівниками, які є визнаними професіоналами з досвідом роботи за фахом (мінімальний відсоток визначеної навчальним планом кількості годин):			

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

1) дослідницької, управлінської, інноваційної або творчої роботи за фахом			
2) практичної роботи за фахом	10	23	+13
3. Проведення лекцій, практичних, семінарських та лабораторних занять, здійснення наукового керівництва курсовими, дипломними роботами (проектами), дисертаційними дослідженнями науково-педагогічними (науковими) працівниками, рівень наукової та професійної активності кожного з яких засвідчується виконанням за останні п'ять років не менше трьох умов, зазначених у пункті 5 приміток	підпункти 1-16 пункту 5 приміток	+ рівень наукової та професійної активності засвідчено трьома, й більше умовами	
4. Наявність випускової кафедри із спеціальної (фахової) підготовки, яку очолює фахівець відповідної або спорідненої науково-педагогічної спеціальності:			
1) з науковим ступенем доктора наук та вченим званням			
2) з науковим ступенем та вченим званням			
3) з науковим ступенем або вченим званням	+	+	д-р економ. наук, професор, заслужений діяч науки та техніки України
5. Наявність трудових договорів (контрактів) з усіма науково-педагогічними працівниками та/або наказів про прийняття їх на роботу	+	+	-

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ
щодо матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності
заявленого напрямку

Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за рівнями вищої освіти		
	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1. Забезпеченість приміщеннями для проведення навчальних занять та контрольних заходів (кв. метрів на одну особу для фактичного контингенту студентів та заявленого обсягу з урахуванням навчання за змінами)	2,4	10,2	+ 7,8
2. Забезпеченість мультимедійним обладнанням для одночасного використання в навчальних аудиторіях (мінімальний відсоток кількості аудиторій)	30	31,5	+1,5
3. Наявність соціально-побутової інфраструктури:			
1) бібліотеки, у тому числі читального залу	+	+	-
2) пунктів харчування	+	+	-
3) актового чи концертного залу	+	+	-
4) спортивного залу	+	+	-
5) стадіону та/або спортивних майданчиків	+	+	-
6) медичного пункту	+	+	
4. Забезпеченість здобувачів вищої освіти гуртожитком (мінімальний відсоток потреби)	70	90	+20
5. Забезпеченість комп'ютерними робочими місцями, лабораторіями, полігонами, обладнанням, устаткуванням, необхідними для виконання навчальних планів	+	+	-

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ
щодо навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності
заявленого напрямку

Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за рівнями вищої освіти		
	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1. Наявність опису освітньої програми	+	+	-
2. Наявність навчального плану та пояснювальної записки до нього	+	+	-
3. Наявність робочої програми з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
4. Наявність комплексу навчально-методичного забезпечення з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
5. Наявність програми практичної підготовки, робочих програм практик	+	+	-
6. Забезпеченість студентів навчальними матеріалами з кожної навчальної дисципліни навчального плану	+	+	-
7. Наявність методичних матеріалів для проведення атестації здобувачів	+	+	-

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

ТЕХНОЛОГІЧНІ ВИМОГИ
щодо інформаційного забезпечення освітньої діяльності заявленого
напряму

Найменування показника (нормативу)	Вимоги до значення показника (нормативу) за рівнями вищої освіти		
	Значення показника (нормативу)*	Фактичне значення показника	Відхилення фактичного значення показника від нормативного
1. Забезпеченість бібліотеки вітчизняними та закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного або спорідненого профілю, в тому числі в електронному вигляді	не менш як чотири найменування	+ в наявності чотири найменування, та більше	
2. Наявність доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою відповідного або спорідненого профілю (допускається спільне користування базами кількома закладами освіти)	+	+	-
3. Наявність офіційного веб-сайту закладу освіти, на якому розміщена основна інформація про його діяльність (структура, ліцензії та сертифікати про акредитацію, освітня/освітньо-наукова/ видавнича/атестаційна (наукових кадрів) діяльність, навчальні та наукові структурні підрозділи та їх склад, перелік навчальних дисциплін, правила прийому, контактна інформація)	+	+	-
4. Наявність електронного ресурсу закладу освіти, який містить навчально-методичні матеріали з навчальних дисциплін навчального плану, в тому числі в системі дистанційного навчання (мінімальний відсоток навчальних дисциплін)	50	50	-

Голова експертної комісії

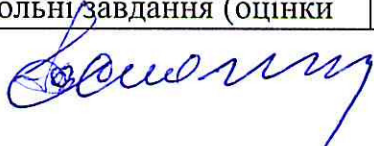
В. Г. Дем'янишин

**Дотримання нормативних вимог з акредитації щодо якісних характеристик
підготовки фахівців за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»
(відповідно до наказу МОН № 689)**

Назва показника (нормативу)	Значення показника (нормативу) за освітньо- кваліфікаційними рівнями		
	норматив	факт	відхилення

1	2	3	4
Якісні характеристики підготовки фахівців			
1. Умови забезпечення державної гарантії якості вищої освіти			
1.1. Виконання навчального плану за показниками: перелік навчальних дисциплін, години, форми контролю, %	100%	100%	-
1.2. Підвищення кваліфікації викладачів постійного складу за останні 5 років, %	100%	100%	-
1.3. Чисельність науково-педагогічних працівників, що обслуговують спеціальність і працюють у навчальному закладі за основним місцем роботи, які займаються вдосконаленням навчально-методичного забезпечення, науковими дослідженнями, підготовкою підручників та навчальних посібників, %	100%	100%	-
2. Результати освітньої діяльності (рівень підготовки фахівців), не менше %			
2.1. Рівень знань студентів з гуманітарної та соціально-економічної підготовки:			
2.1.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90%	97%	+7%
2.1.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50%	82%	+32%
2.2. Рівень знань студентів з природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:			
2.2.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90%	93%	+3%
2.2.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки «5» і «4»), %	50%	79%	+29%
2.3. Рівень знань студентів зі спеціальної (фахової) підготовки:			
2.2.1. Успішно виконані контрольні завдання, %	90%	98%	+8%
2.2.2. Якісно виконані контрольні завдання (оцінки	50%	82%	+32%

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин

1	2	3	4
«5» і «4»), %			
3. Організація наукової роботи			
3.1. Наявність у структурі навчального закладу наукових підрозділів	-	+	+
3.2. Участь студентів у науковій роботі (наукова робота на кафедрах та в лабораторіях, участь в наукових конференціях, конкурсах, виставках, профільних олімпіадах тощо)	-	+	+

Голова експертної комісії,
доктор економічних наук, професор

В.Г. Дем'янишин

Член експертної комісії,
кандидат економічних наук, доцент

І.Г. Сокиринська

27 червня 2018 року

З висновками Експертної комісії ознайомлений:
Президент Національного університету
«Кієво-Могилянська академія»

А.А. Мелешевич

Голова експертної комісії

В. Г. Дем'янишин